

Dietari d'un camí interior

casa seva, la partença esdevingué indefugible i traumàtica: la desbandada imperiosa també l'afectaria.

Just acabada la contesa, Márai va viatjar per Suïsa, Itàlia i França i va tornar a Hongria «*profundamente desengañado de ese "Occidente" tan cambiado*». Finalment, l'any 1952 es va exiliar als Estats Units, des d'on, abans de morir, i sense lloc per a la paraula terrible «nostàlgia», va escriure: «*A lo largo del cuarto de siglo pasado no hubo apenas ningún día o noche en que no pensara en Hungría: siempre con solidaridad y conciencia de mi responsabilidad. Pero jamás he sentido nostalgia*».

Aquell era un final massa amarg per a un home que des de ben jove havia traçat un camí d'anades i vingudes contínues. Tot amb tot, la vida de Márai havia estat plena de grans moments: va conèixer l'èxit d'un escriptor reconegut i la popularitat d'un periodista anhelat, en tant que corresponsal dels rotatius més prestigiosos de l'època. Com és possible, doncs, que la vida de l'autor hongarès que més autobiogràficament va escriure continue desconeguda i laberíntica en alguns aspectes? Aquest punt de partida i paradoxa és alhora obstacle i alè per a l'autor del llibre. Zeltner ens diu que molt sovint el caos, i en ocasions la tragèdia, van omplir les circumstàncies humanes, artístiques i polítiques de l'existència de Márai: «*esa personalidad reservada, quien cubrió también con un velo muchas de las circunstancias de su vida que sólo quiso mostrar ocasionalmente*». Aficionat com era Márai a donar pistes intencionadament falses en els seus llibres, Zeltner en segueix el rastre per sobre de les dificultats. Potser per això ha reconstruït les passes de l'escriptor hongarès com una aventura més que literària.

En aquest trencaclosques agredolç, Zeltner perfila i enllaça aquells avatars i esdeveniments que van fer de la vida de Márai una aventura en sessió contínua, gairebé fantàstica, i alhora una desventura itinerant, una realitat calamitosa i trista. Dins d'un relat atraient i sinuós, de prosa elegant i traducció encertada, la tenacitat i la creativitat de Zeltner l'han dut a transmetre en estat pur la voluntat i la força de Márai i a encomanar al lector una admiració i un entusiasme sincers.

Lourdes Toledo

Vicent Pitarch
La via de la Plata
Publicacions de l'Abadia
de Montserrat, Barcelona, 2005
160 pàgs.

L'any passat es va commemorar el centenari del naixement de Joan Coromines i el cinquantenari de la mort de Carles Salvador, tots dos lingüistes i excursionistes, de la mateixa manera com el 2002 fou el de la celebració de L'any Verdaguer, «un viatger que respirava universalitat i pioner de l'excursionisme català». Si esmentem això és perquè, sens dubte, *La via de la Plata* (la segona part, diguem-ne, del seu pelegrinatge a Sant Jaume, després de l'excel·lent i emotiu *Camí de Fisterra*, 2003) de Vicent Pitarch (Vila-real, 1943), ve a resseguir les passes de tots tres escriptors.

Una qüestió, però, es fa molt evident des del principi: ara l'autor deixa de contar les seues experiències en primera persona per esdevenir un narrador extern que relata les vicissituds i experiències del Tom Majoral (nom en la ficció del company de senda Toni Fibla) i del Viader (l'alter ego del mateix Pitarch). Un recurs que no fa sinó atorgar-li un caràcter alhora més «narratiu» i més distant quant al punt de vista de l'acció. A més, si bé els topònims són reals, en canvi tots els noms dels personatges han estat «ficcionalitzats».

El llibre està estructurat seguint, com no podia ser altrament, una estructura cronològica i espacial, però volgudament desordenada a causa dels dos viatges fets en anys diferents: la segona, després d'una introducció titulada «De retorn al passat», es titula «Camí d'alzines i d'estepa» (on s'esmenta com durant quatre dies van caminar sota els boscos esponerosos d'alzines d'Extremadura) i s'inicia el 20 de juliol a Sevilla; la tercera, «La deriva compostel·lana», iniciada ja a Zamora des del 10 d'agost; la quarta, que narra ja el segon viatge, «El tram decadent de la Via de la Plata», on es parla del dur

desert que es troba després de l'embassament d'El Tajo i datada des del 31 de juliol des de Zamora a Astorga, i la cinquena i darrera, «Dins l'òrbita de la Via Làctia», des del 5 fins al 14 d'agost i des d'Astorga fins al punt final de Sant Jaume, que serveix alhora de reflexió final.

En totes aquestes parts Pitarch ens posa de seguida de manifest, des de la primera línia fins a la darrera, que la seua experiència de caminant, el Viader acompanyat per l'amic Majoral, és una experiència alhora dolorosa i plaent, alhora volguda i intensa. I ho fa amb un estil dinàmic, senzill i planer, amb un acurat però equilibrat registre lingüístic i amb una amenitat ben encisadora. Aquest, més enllà del que es pogués pensar, no és un llibre sols per als amants del senderisme o per a tots aquells que cerquen a la muntanya o a les dreceres de qual-sevol turó el pur entreteniment dominical. No.

Al darrere de tot hi ha un seguit de motius i de raons ben profunds, com molt bé s'encarrega Pitarch de dir-nos-ho a cada pàgina i a cada passa, o a l'inrevés. Un llibre, doncs, caminat mentre s'ha escrit i viscut mentre s'ha convertit en mots ordenats a través dels paisatges i les experiències personals. Uns mots que el lector corroborarà quan s'aveï a la pols i al fang que desprenen les seues pàgines, on trobarà empremtes d'altres escriptors que, des de l'edat mitjana, han fet el pelegrinatge a Compostel·la com una mena de deure ritual, com si la fe profunda, el suposat disseny diví o una mena de repte personal els ho exigís. Un llibre que, per descomptat, farà gaudir d'una bona dosi de recàrrega espiritual a tots aquells que vulguen aproximar-s'hi cercant-hi passió pel camí, pel retrat de gent i de pobles, llums d'albades, solidaritat i dèries a cor què vols, i alguna que altra queixa per les oneroses i lamentables representacions que ofereixen algunes persones que no tenen cap dret a dir-se pelegrins.

Un segon llibre d'un pelegrí, doncs, ordenat amb la rauxa dels mots i cosit amb les empremtes del camí, de l'esperit i dels peus. Una obra, profunda i entretinguda, que recomano ben sincerament a tots els excursionistes de l'ànima.

Manel Garcia Grau 21